

FOCUS · Per què no sempre s'assoleixen els objectius dels pressupostos públics europeus?

La coordinació de les polítiques fiscals dels països de la Unió Europea (UE) ha millorat en els últims anys. Ara els països membres de la UE presenten els pressupostos públics a la Comissió Europea (CE) amb prou temps perquè pugui analitzar-los, oferir recomanacions i seguir-ne de prop el compliment. Això ha estat molt important perquè el procés actual de consolidació fiscal es pogués dur a terme de forma relativament ordenada i d'acord amb els principis que els mateixos països de la UE han acordat. No obstant això, quan un país ha tancat l'exercici amb un dèficit públic superior al previst, en molts casos s'ha continuat produint un debat intens. La discussió de fons acostuma a ser la mateixa: l'objectiu de dèficit no s'ha complert perquè les condicions econòmiques han acabat sent pitjors del que s'esperava o perquè el Govern en qüestió no ha executat els pressupostos segons el que s'havia previst inicialment. Tot seguit analitzem la importància que cada argument ha tingut en els últims anys.

És freqüent que els països membres planifiquin un ajust fiscal superior al que acaben realitzant. Com ho mostra un estudi de la CE,¹ entre els anys 1999 i 2014, l'ajust pressupostari aprovat va ser, de mitjana, 0,4 p. p. superior al que es va acabar duent a terme un any després. Aquest diferencial s'incrementa fins als 0,8 p. p. per als ajustos plantejats a dos anys vista. El desajustament s'explica, sobretot, perquè els països planifiquen menys despeses de les que acaben realitzant.

El desviament de la despesa pressupostada és degut a errors en les previsions de les despeses i a despeses discrecionals incorregudes durant la implementació dels pressupostos. La descomposició del desviament entre uns i altres mostra que, abans del 2008, la major part de l'augment de la despesa no pressupostada responia a mesures discrecionals. No obstant això, a partir del 2008, el factor que explica els desajustaments són unes despeses superiors a les previstes, en particular un increment de les despeses socials no pressupostades.

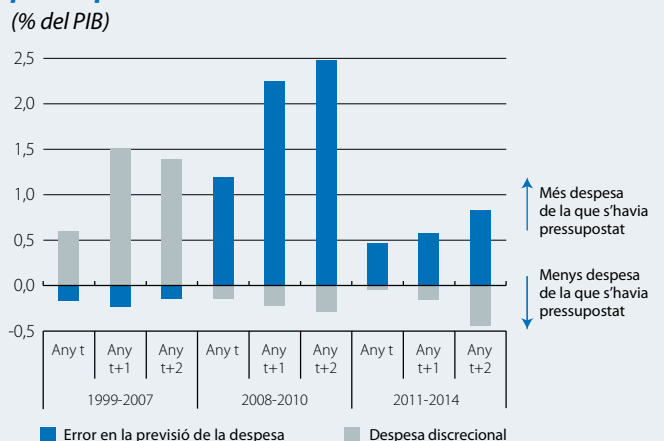
Aquest increment no previst de la despesa no és completament innocent: a l'hora d'elaborar els pressupostos, molts països sobreestimen de forma recurrent el potencial de creixement. Les previsions de creixement per a l'any següent al de la presentació dels pressupostos públics a la CE són, de mitjana, 0,3 p. p. superiors a les previsions de creixement que proporcionen altres organismes, com l'FMI, per al mateix període.

En conseqüència, una planificació robusta dels pressupostos és percebuda com un element essencial per millorar les

finances públiques. Les institucions fiscals independents, establertes fa uns quants anys en alguns països del nord d'Europa i recentment a Espanya, poden contribuir, en part, a aquesta tasca. Aquestes institucions analitzen, entre d'altres qüestions, les previsions macroeconòmiques dels pressupostos públics, les polítiques fiscals adoptades i el cost d'implementació de les mesures incloses i intenten controlar el compliment de l'estabilitat pressupostària per part de les administracions públiques. Un aspecte important de la seva tasca és augmentar la transparència de les finances públiques i fer recomanacions sobre possibles problemes existents, malgrat que correspongui a les administracions públiques adoptar mesures sobre aquest tema.

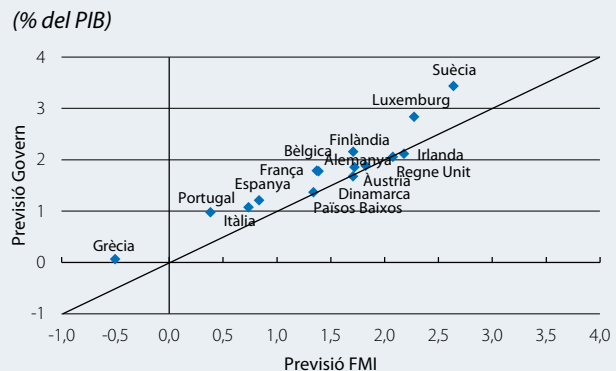
Al final, doncs, depèn dels poders públics que els pressupostos es compleixin al màxim, i es requereix un fort compromís polític per implementar els canvis necessaris per restablir l'estat de les finances públiques. Després d'uns quants anys de crisi, tota una tasca per als països europeus.

Descomposició del desviament en la despesa pressupostada

Font: "la Caixa" Research, a partir de dades de la Comissió Europea.

Comparació de les previsions de creixement del Govern amb les de l'FMI

Nota: Taxa de creixement del PIB mitjana projectada per cada país i per l'FMI per a l'any següent durant el 2010-2014.

Font: "la Caixa" Research, a partir de dades de la Comissió Europea i de l'FMI.

1. EC (2014), «Report on Public Finances in EMU 2014», European Economy Series 9/2014, Directorate-General for Economic and Financial Affairs, European Commission.